

Bir Kültürel ve Doğal Miras, Bir Kentin Kolektif Emegi,

Kültürpark

A. Tuncay KARAÇORLU

A. Tuncay Karaçorlu 1988 yılında DEÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümünden mezun oldu. 1994 yılında aynı bölümden yüksek lisans derecesi aldı. Halen aynı bölümde doktora çalışmalarını sürdürmektedir. A. Tuncay Karaçorlu aynı zamanda Şehir Plancıları Odası İzmir Şube Başkanlığı görevini yürütmektedir.

Giriş

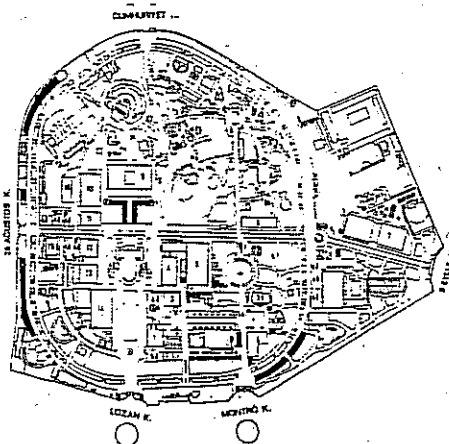
Bölgemizde ve İzmir'de son yıllarda, gündeme gelen, getireceği etkileri nedeni ile tartışılan, büyük kentsel projeler beraberinde yeni değerlendirmeleri, tartışmaları ve önerileri de getirmiştir.

Yine son yıllarda, Büyük kentsel projelerin yanı sıra gündeme gelen ve yine yaratacağı etkiler nedeni ile tartışılan bir çok bölgesel kentsel gelişme olmuştur.

Bu yazıda bu gelişmelerin içerisinde, birisine, Kültürpark olayına değinilecek, süreçleri ile bir değerlendirmesi yapılmaya çalışılacaktır.

Kültürpark, Örnek Olay, Örnek Alan

İzmir kentinin Kahramanlar, Alsancak ve Basname semtleri arasındaki yer alan Kültürpark, kentin tek büyük ölçekli açık yeşil alanıdır. 42.1 hektar toplam alana sahip olan Kültürpark, İzmir kenti için kültürel, tarihsel ve rekreatif bir kimliği olan bir kentsel kullanıştır.

Aktif ve pasif rekreasyon ihtiyacına cevap verebilmesi, özellikli bitki örtüsü, günümüz yeşil alan koşullarında önemini daha da artıran özelliklerdir.

Kültürpark, doğuda Bozkurt Caddesi, batıda Şair Eşref Bulvarı, kuzeyde Mustafa Enver Caddesi, güneyde Mürsel Paşa Caddesi ve güneybatıda Refik Saydam Bulvarı ile sınırlanmaktadır.

Kültürpark'ın açık ve kapalı alanları toplam dökmüne baktığımızda, toplam 420,837 m²'lik alanda 358.169 m²'lik, kapalı alanlar ise 62.668 m²'lik alanları kaplamaktadırlar. Yeşil alanlar da (park ve bahçeler) genel toplam içerisinde 110.000 m² yer kaplamaktadır.

Kültürpark'ın içinde bulunan kullanışları birim olarak incelediğimizde aşağıdaki dağılımı görmektediriz:

Kullanım Türü	Birim
Kapalı sergi (pavyon binaları)	24
Resmi kurum binaları	18
Tiyatro binaları	3
Kapalı spor alanlar	3
Açık spor alanlar	6
Çay bahçesi	5
Düğün salonu	1
Gazino-restorant	22
Büfeler	14
Açık hava tiyatrosu altı dükkanları	24
Fuar çarşısı standları	90
WC'ler	10
Paraşüt atlama kulesi	1
Çocuk oyun bahçeleri	5

Kültürpark'ın Kuruluşu

1922 yılında İzmir'in yabancı işgalden kurtuluşunda yanan alanda Kültürpark düşüncesi doğmadan önce, Rene Danger planına göre 60.000 m²'lik bir alanın park olarak yapılması düşünülmüyordu. Ancak o dönemin belediye başkan yardımcısı Dr. Suad Yurtkoru bir spor kafesi ile gittiği Moskova'da gördüğü büyük bir parktan çok etkilenerek, böylesi bir parkın, düşünülen alan daha da genişletilerek, İzmir'de de kurulması fikrini o dönem Belediye Başkanı Dr. Behçet Uz'a açmıştır. Gördüğü parkın kültürel ve rekreatif anlamda çok işlevli olduğunu anlatan Yurdkoru'nun teklifini Uz olumlu karşılamış ve konuyu şehir meclisine getirmişti. Teklifin şehir meclisinde kabul edilmesinden sonra, Kültürpark kurulması için imar planında değişiklik yapılmış, park yeri olarak kabul edilen 60.000 m²'lik alanın 360.000 m²'ye çıkartması onaylanmıştı. Bu geniş alanda ne yapılacaktı? Teklifi yapan Suad Yurdkoru'dan bilgi istenince, o da İzmir Belediyesi'nin 4 senelik bir plan ile yapabileceği Kültürpark'a ait raporu hazırlamış ve 14 Mayıs 1934'te vermişti.

Kültürpark yapılmak üzere ayrılan 360.000 m²'lik alanın planı aşağıdaki tesisleri içeriyordu. Alana 1939 yılına 420.000 m²'ye çıkarılmıştır.

Kapılar: Esaslı olarak yapılacak 4 büyük doğu, batı kuzey ve güney yönlerinde olacak ve bu kapıların dış ve iç taraflarında kalabalığı önlemek için müsait birer meydan bulunacaktır. Diğer yaya giriş kapıları, bunlardan küçük olmalıdır.

Ağaçlandırma: Ağaç dikme ve bu ağaçların cinsi ve sıklığını tayin etmek için geometrik bir şekil aramaktan ziyade, her bölgenin kendine ait bir terip tarzı olmalıdır. Böylece her bölgede aynı görünüm karşısında kalınmış olacaktır.

Park içindeki tesisler: Kapı yanında veya en büyüğü olacak güney kapısı yanında bir eşya muhafaza yeri, park idare binası, bisiklet motosiklet ve otomobil park yeri (tamirhanesi ile), yiyecek içecek için büfeler, telefon ve posta köşkleri, fotoğraf köşkleri, elektrik santrali, WC'ler, yangın söndürme merkezi, polis ve belediye noktaları; oturacak yerler (yol kenarlarında), lokanta ve kahvehaneler.

5.000 kişi alacak bir meydan (toplantılar için), şehir stadyumu, anfiteyatrosu, bir sirk yeri, 1000 kişilik iki meydan (öğrencilerin spor gösterileri için), açık yüzme havuzu, çocuk tiyatro ve sineması, çocuk eğlence yerleri, tenis bahçesi, paraşüt ile atlama kulesi.

Atatürk köşkü, bir küçük askeri müze, İnkılâp ve kültür müzesi, İzmir sivil müzesi, jeolojik, antropolojik, astoronomik bir müze, İzmir vilayetinde yetişen ürünlerin ve sanayi mamüllerinin daimi bir sergisi şeklinde önerilere yer verilmişti.

Kültürpark 1 Eylül 1936 günü Lozan kapısı önünde düzenlenen bir tören ile İzmir kentinin o günkü ve gelecekteki kuşaklarına armağan edilmişti.

İzmir'de Planlama Süreçleri Ve Kültür Park**Rene Danger Planı**

1922 yılında İzmir'in yabancı işgalden kurtuluşu sırasında yanan ve Alsancak semtinin büyük bir parçasının içine alan, 1925 yılında bu alanını düzenlenmesi ve yeni konut talebini karşılanması amacıyla belediye tarafından bir plan yaptırılmak istenmiştir. Bu zamana kadar ise imar uygulamaları yasal yönden 1882 yılından beri yürürlükte olan ve "yollar, yangın yerleri ve binalarla ilgili hükümleri" kapsayan "Ebniye Kanunu" ile yürütülmektedir. Bu yeni gereksinimlerini sağlamak amacıyla, belediye, Rene Danger isimli bir yabancı uzmana bir mevzi imar planı yaptırılmıştır.

Bu plan, Fevzipaşa Bulvarı'ndan başlayan, Alsancak bölgesinin büyük bir bölümünü içermektedir. Ancak plan dar bir bölgede kaldığı için, diğer bölgelerin planlama gereksinimleri bu bölgede alınan kararların emsal alınmasıyla çözümlenmeye çalışılmıştır.

Bu planda daha sonraları Kültürpark'ın kurulacağı alan, geniş yeşil alanlar, parklar, kültür ve eğitim kurumları olarak önerilmektedir. Daha sonra bu bölgedeki 40 hektarlık alan, 1934-1935 yıllarında yapılan bir plan değişikliği ile Kültürpark alanı olarak kabul edilmiştir. 1935 yılının son aylarında yeni plan kararı Kültürpark projesi uygulanmaya başlanmıştır.

Le Corbusier'in çalışmaları

Kent nüfusunun giderek artması ve gelişme alanlarının plan ihtiyacı 1939'larda yeniden bir plan üretilmesini gerektirmiştir. Ancak bu sıralarda bakanlıkla belediye arasında planın nasıl yapılacağına ilişkin görüş ayrılıkları çıkmıştır. Bu arada dah sonra belediye Le Corbusier'le danışmanlık kapsamında anlaşarak planı bünyesinde kuracağı bir büroda yapmak istemiştir. Araya II. paylaşım savaşının girmesi, Le Corbusier'in gelişini geciktirmiştir. Ancak 1948 yılında İzmir'e gelen Le Corbusier, İzmir'de bir hafta kalmış, bir haftalık gözlemleri ve çalışmalar ile fazla detaya inmeyen,

Kültürpark 1 Eylül 1936 günü Lozan kapısı önünde düzenlenen bir tören ile İzmir kentinin o günkü ve gelecekteki kuşaklarına armağan edilmişti.

Yarışmanın ilan edilmesi ve şartnamenin içeriğinin anlaşılmasından sonra kentsel gelişmelere duyarlı çevreler ile yarışmanın muhatabı çevreler arasında günümüze kadar gelen tartışma süreci başlamıştır.

düşünce eskizi niteliğinde olan çalışmaları uygulanamamıştır. Bu çalışmada Kültürpark olduğu gibi korunmuştur.

İyice artan plan gereksinimi, 1951 yılında yarışma açarak sağlamaya çalışmıştır.

Arü ve ekibinin Bodmer'in çalışmaları

Yarışmayı kazanan Kemal Arü/G. Özdeş ve E. Canpolat'tan oluşan ekip, plan kararlarında konut lekelerinin yerleşimi, endüstri alanları ve ulaşım sisteminde ilişkin öneriler getirmişlerdir. Arü ekibinin planı 1953 temmuzuna onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Bu planda da korunan Kültürpark, 1962 yılında onaylanan ve Albert Bodmer'in danışmanlığını yaptığı İzmir kenti revizyon planında da korunmuştur.

Nazım plan bürosu

1968 yılının ekim ayında İzmir Metropolitan Alan Nazım Plan Bürosu kurulmuştur. Nazım Plan Bürosu 1973 yılında 1/25000 ölçekli İzmir büyükşehir nazım planını hazırlamıştır. 1973 yılında tüm kamu ve tüzel kuruluşların görüşleriyle onanan, 1978 yılında da kısmen revize edilen planda, Kültürpark alanı "kentsel yeşil alan" "Fuar Alanı" olarak kentin kuzeybatısında, yaklaşık 420 hektarlık bir alan belirlenerek bu alana taşınmıştır.

İzmir Fuarı Kültürpark Çevre Düzenlemesi ve Kompleksi Mimari Proje Yarışması

16 Şubat 1990 tarihine gelindiğinde, Kültürpark'a ilişkin yeni bir gelişme, kentsel gelişmelere duyarlı çevrelerin gündeminde tartışmaya başlanmıştır.

Bu gelişme 16 Şubat 1990 tarihinde Resmi Gazete'de ilan edilen "İzmir Fuarı Kültürpark Çevre Düzenlemesi ve Fuar Kompleksi Mimari Proje Yarışması Şartnamesi"ndeki yarışma koşullarıdır.

Yarışma şartnamesine göre de, Kültürpark alanı, eski santral garaj yeri ile birleştirildikten sonra, yaklaşık 105.000 m²lik alana ihtisas fuar, emtias borsası, menkul kıymetler borsası, otel, kongre merkezi, açık sergileme alanları, 800 araçlık otopark, rant tesisleri gibi yapılar inşa edilmek amacıyla projelendirilecektir.

Gerek yarışma kararı verilirken, gerekse yarışma jürisi şartnamesi hazırlanırken konuyla ilgili gerçek uzmanlar olan şehir ve bölge plancıları ile peyzaj mimarlarının, eksikliği böylesi bir yarışma şartnamesinin ortaya çıkmasında etken olan faktörlerden birisidir.

Bu gelişmede etkin olan faktörlerden biri de

İzmir Büyükşehir Belediyesi siyasi çevrelerince Kültürpark alanının kentsel rant bölgesi olarak görülmesi, böylece bölgeye ilişkin talebi olan çevrelerle işbirliğine girilmesidir. Bu amaçla 30.1.1990 tarihinde ana hissesine Büyükşehir Belediyesinin sahip olduğu, özel şirket mantığı ile hareket eden, özel statülü İZFAŞ A.Ş. kurulmuştur.

Dolayısı ile belirlenen yarışma tipinin ve hazırlanan yarışma şartnamesinin kentlinin sosyal rantını gözetmeyen içerikte olması beklenen sonuç olmalıdır.

Yarışmanın ilan edilmesi ve şartnamenin içeriğinin anlaşılmasından sonra kentsel gelişmelere duyarlı çevreler ile yarışmanın muhatabı çevreler arasında günümüze kadar gelen tartışma süreci başlamıştır.

İlk tartışılan konu, İzmir Metropolitan Alan Nazım İmar Planında, Fuarda ve Rekreasyon Alanı olarak, Karşıyaka Büyük Çiğli Bölgesindeki 350 hektarlık bir alan tanımlanmışken, ve bu alan, Kültürpark içinde geçmişte yer almış bulunan fuar fonksiyonunun Kültürparkın dışına çıkarılması amacı ile de ayrılmışken, fuar kompleksi yarışma alanının niçin Kültürpark olarak seçildiği olmuştur.

Ancak daha sonra ortaya çıkan bir gerçek, Karşıyaka, Büyük Çiğli'deki 350 hektarlık Fuar Rekreasyon Alanının İzmir Büyükşehir Belediye Meclisinin 23.3.1989 günlü kararı ile bütünüyle Nazım İmar Planından çıkarıldığı ve Alsancaktaki 42 hektarlık Kültürpark'tın bu amaca ayrıldığı öğrenilmiştir.

Büyükçiğli'deki 350 hektarlık Fuar Rekreasyon Alanında, konut alanı olarak değiştirilmiştir. Bugün bu alanda, Emlak Bankasının gökdelenleri yükselmektedir.

Şehir Plancılar Odası İzmir Şubesi bu süreçte aktif olarak yer almış gelişmelere ilişkin olarak, ülkemizde hiçbir imar kararının kalıcı olmadığını spekülasyon çevrelerin müdahalelerinin sonucu, kente zarar veren plan değişikliklerinin, sürekli plan kararlarını zorladığını, 350 hektarlık alanının nasıl değiştirilerek, konut alanına çevrildiyse, aynı etki sonucu, aynı sürecin Kültürparkta da yaşanacağını belirtmiştir. Bunun yanısıra plan değişikliğinin iptal edilmesini, daha önce 350 hektarlık alanda öngörülen fuar ve rekreasyon alanının 42 hektarlık Kültürpark alanından çıkarılmasını istemiş, Büyükçiğli'deki alanın yeniden fuar ve rekreasyon alanı olarak ayrılmasını ve Kültürpark alanının rekreatif ve kültürel bir kentsel kullanım

alanı olarak yaşatılmasını ve geliştirilmesini savunmuştur.

Değişik çevrelerce yapılan bu tartışmaları ve konuya ilişkin gelişmeleri değişik meslek odaları, bir dizi önerileri ve görüşleri doğrultusunda, bu içeriğe bir şartnameye sahip yarışmanın durdurulmasını talep ederken, İnşaat Mühendisleri Odası, belediyelerin sahip oldukları kentsel arazileri, ekonomik rant olarak görüp mevcut piyasa anlayışı doğrultusunda değerlendirmesi gerektiğini savunmuş, bu amaçla Kültürpark'ın bir bölümünün, yarışma sonucu yapılaşmaya açılmasının uygun olduğunu savunmuştur.

Peyzaj mimarları ise yarışmanın ihtiyaç programı içerisinde belirlenen aktivitelere ilişkin mimari yapıların kapsayacağı alanın, 1/5 oranında olmasına karşın, kullanıma bağlı insan yoğunluğunun artan baskısı ile yeşil alanların geliştirilmesi şöyle dursun korunmasını bile güçleştireceğinin kesin olduğunu, bu nedenle Kültürpark'ın enternasyonel ve ihtisas fuarı niteliğinden çok kentin açık yeşil alan ihtiyacını karşılama niteliğinin birinci planda tutulmasının düşünülen aktivitelerin kent yakın çevresine ticaret ve uzmanlık fuarlarına uygun alanlara kaydırılmasını savunmuş ve önermişlerdir.

Bu arada ilginç bir gelişme olmuş, bir grup mimar ki bunlardan bir kısmı yarışma jürisinde yer almakta, bir kısmı da proje yarışması sonrası birincilik ödülünü alacaklardır. Şükrü Kocagöz (Yarışma öncesi Y.K. Başkanı) Merih Karaaslan ve Şükrü Günday'dan oluşan grup, Oda kararlarına rağmen yarışmaya katılacaklar ve birincilik ödülünü alacaklar Oda görüşlerinin aksine şartnamenin gerçek bir kültürpark ve kentin ekonomik yaşamına yeni boyutlar kazandıracak çağdaş bir fuar amaçlandığının açıklığı kavuştuğunu, jürinin ve belediyenin bunun gerçekleşmesinde kullanılacak kısıtlama ve ilkeler sağlıklı bir şekilde saptadıklarını öne süreceklerdir.

Bu ilginç gelişme sonucu Mimarlar Odası İzmir Şubesi yönetim kurulunda değişiklikler olmuş, Şükrü Kocagöz ve yarışma jürisi görevden alınmış, üyelerinin katılmaması konusunda oda yönetim kurulu kararı üretilmiştir. Ayrıca TMMOB'nin ilgili odaları adına Mimarlar Odasınınca 10.4.1990 tarihinde İzmir İdare Mahkemesine yürütmenin durdurulması davası açılmıştır. Mimarlar Odası ise bugün ve gelecek açısından kentin en büyük ve düzenli yeşil alanı olan Kültürpark'ın içinde yer alan, gürültü ve çevre kirliliği

oluşturan, yeşil alanları işgal eden işlev ve yapılanmaların bir an önce dışarıya çıkarılarak Kültürpark'ın yalnızca dinlenim, spor, peyzaj saptamalarının yapılarak yeniden düzenlenmeye açılmasının en doğru karar olduğunu öne sürmüştür.

Belediye ise yarışmanın amacının Kültürpark bitişindeki boş alanda çağdaş gereksinimlere uygun bir yapılaşmanın önerirken bunun mevcut alan ile bütünleştirilmesi ve Kültürpark'ın eğlence, spor, sanat ve kültüre yönelik ilerki kullanımları konusunda ana kararları önermesi olduğunu iddia etmiştir.

Konuya ilişkin olarak değişik çevre hareketleri Kültürpark'ın yeşil dokusunun korunmasını, içerisindeki sağlıksız yapılardan arındırılarak hiçbir yapılaşmaya açılmamasını ve mevcut yeşil dokusunun daha da artırılması gerektiğini savunmuşlardır.

İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ise Kültürpark alanının doğal sit olduğunu sit alanlarının yapılaşmaya açılması, plan değişikliğine uğratılması ve her tür yapılaşma koşullarının ilgili koruma kuralarıncı belirlenmesinin, 2863-3386 sayılı yasa gereği olduğunu, yarışma şartnamelerinin yarışmaya söz konusu olan alanlarda yapılaşmaya ilişkin birçok konuyu yarışmacılara veri olarak aktardığını, halbuki doğal sit alanı olarak tescilli Kültürpark'ı da içeren yarışma şartnamesinin 2836-386 sayılı yasa gereği, İzmir Büyükşehir ve Konak Belediyesi temsilcilerinin de üye olarak yer aldıkları kurul toplantısı sonucunda alınan İzmir I nolu K.T.V.K. Kurulunun 1.2.1990 gün ve 1655 sayılı kararına rağmen İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce yarışmanın ilan edildiğini, bu usüle aykırı işlemin ileride yarışma sonuçları üzerinde tartışma yaratacağı ve yarışmacıları mağdur duruma düşürebileceği konusunda endişeleri olduğunu ilgili kurumlara gönderdiği yazıda belirtilmiştir.

Ancak 1. Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, Yüksek Kurulun 28.6.1988 gün ve 24 sayılı ilke kararından yola çıkarak, 19.4.1990 tarihinde 1851 sayılı kararı olarak, bazı koşullarda. Açılan yarışmanın onaylanması koşulunu getirmiştir. 1 Numaralı Kurula dayanak olan sözü geçen ilke kararın da, 2. Derece Doğal Sit Alanı, doğal yapının korunması ve geliştirilmesi yanında kamu yararı gözönüne alınarak kullanıma açılacak alanlar olarak tanımlanmış kullanıma açılacak alanların koruma ve kullanma koşullarının ilgili koruma kurullarıncı belirlenmesi

Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi bu süreçte aktif olarak yer almış gelişmelere ilişkin olarak, ülkemizde hiçbir imar kararının kalıcı olmadığını spekülatif çevrelerin müdahalelerinin sonucu, kente zarar veren plan değişikliklerinin, sürekli plan kararlarını zorladığını, 350 hektarlık alanının nasıl değiştirilerek, konut alanına çevrildiyse, aynı etkiler sonucu, aynı sürecin Kültürparkta da yaşanacağını belirtmiştir.

PLANLAMA
9 5 / 1 - 2

Bu tartışılan kararların, son dönemlerde büyük ölçekli olması, kentlerimize ve hatta bölgelerimize yönelik olumsuz girişimlerinde, büyüdüğünü ve örgütlendiğini göstermektedir. Bu örgütlenmenin bir ayağında yerel yönetimlerin olması, kentlerimizde planlama disiplininin ve ilkelerinin kamu ve toplum yararının etkin kılınması anlamında da, kent plancılarının sorumluluklarını arttırmakla, yeni sorumluluklar yüklemektedir.

PLANLAMA
9 5 / 1 - 2

ve bu koşullar doğrultusunda da hazırlanacak imar planının ilgili koruma kurullarının onayına sunulup, karar alındıktan sonra uygulamaya geçilebileceği belirtilmektedir. 1 Nolu Kurulun bu doğrultuda, Kültürpark yarışmasına ilişkin olarak aldığı 1851 sayılı kararı sonucunda, Kültür Bakanlığına dava açılmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına ve Kültür Bakanlığına açılan davaların reddi üzerine, temyize gidilmiş. Ancak, Danıştay İzmir 1 Nolu İdare mahkemesinin kararlarını bozmamış ve onaylamıştır.

Bu süreçte önce yarışma süresiz olarak ertelenmiş, ancak İzmir İdare Mahkemesinin yarışma hakkındaki kararını yürütülmesinin durdurulması istemini redetmesi üzerine, yarışma yeniden açılmış ve sonuçlandırılmıştır. Bu arada yarışma hakkındaki kararın iptaline ve Anıtlar Kurulu kararına ilişkin davalarda sonuçlandırılmıştır.

Davaların reddedilmelerinde ve Danıştay'ın onayında, Kültürpark'ın yeniden yapılanma koşullarının Koruma Kurulu'nun denetiminde olacağı kararına bir güvence olarak görülmesi etkili olmuştur.

Değerlendirme

Kültürpark, İzmir'in tek büyük ölçekteki açık yeşil alanı olması, tarihsel, doğal ve kültürel kimliğe sahip olması, gelecekte onun bu kimliğini bozucu mevcut ve gelecekteki etkilerden korunmasını gerektirir.

Halen alanda bulunan, Kültürpark'ın doğal, kültürel, tarihsel özelliğini bozucu yapılardan arındırılması, yeşil dolcusunun artırılması her türlü yeni yapılaşma kararlarından uzak tutulması gerekir.

Kültürpark'ın mevcut işlevlerinden, kimliğini bozucu alanlardan da arındırılmalı, korunacak olan işlevleri de, mimari ve tarihsel özelliği olan halen Kültürpark içerisinde bulunan yapılar da çözümlenmelidir.

Bu anlamda içerisinde yer alan uluslararası fuar ve uzmanlık fuarlarının, uluslararası ve ulusal sanat ürünleri sergilerine dönüştürülmesi düşünülmelidir. Çünkü günümüz koşullarında teknolojik ürünlerin ağırlıklı olarak sergilendiği fuarlar bu işlevlerin değişik kullanıma biçimleriyle Kültürpark'ın içerisinde yer alan bir işlev olmaktan çıkıp Kültürpark'ı ağırlıklı olarak bu işlevlere hizmet eden bir alt kullanıma dönüştürmektedir.

Yangın alanında gerçekleştirilmiş olan Kültürpark, İzmir Kenti için örnek bir kentsel eylem ala-

nı olmuştur, yangın alanındaki enkazın kaldırılması için gereken harcamaların karşılanmasından çevresine örülecek duvarların ve kapıların yapımına kadar her aşamada özveri ve alıcılığa gidilmiştir.

Kültürpark, döneminde yapılacak olan kültürel yapıların yarışma ihalesinde, ihaleye katılan yapımcıların herbirinin sınava alanı, Kültürpark'ın çevresindeki duvarın bir bölümünün örtülmesi olmuş, böylelikle hem Kültürpark'ın çevre duvarı hemde yarınma gerçekleştirilmiştir.

Behçet Uz'un kişisel olarak bir bankaya borçlanarak kaynak yaratmaya çalışması, enkazı taşıyan atların unutulmaması ve onları simgeleyen anıtların Kültürparka yapılması, bu doğa ve kültür mirasında başka boyutlardır. Behçet Uz'un "bir hak üniversitesi" olmasını dilediği Kültürpark toplum burada sağlıklı yaşamayın doğayı, kültür ve eğlenceyi ve sporu öğrenmesi ve gerçekleştirme amaçlanmıştır.

Bu amaçla da oluşturulan Kültürpark, kararını verilmesinden açılışına kadar, yerel yöneticilerin ve toplumun üretken düşünce eylemlerinin, özverilerin kolektif bir ürünü olmuştur.

Günümüzde bu düşündürücü özverinin ve kolektifliğin yerinin yine düşündürücü farklı yerel yönetim ve katılım anlayışlarının alması kolektif bir yaşam alanı olan kentimizin sosyal kullanım alanlarının kullanım kararlarında, kente olumsuz etkileri olacak olan kararları getirebilmektedir.

Bu tartışılan kararların, son dönemlerde büyük ölçekli olması, kentlerimize ve hatta bölgelerimize yönelik olumsuz girişimlerinde, büyüdüğünü ve örgütlendiğini göstermektedir. Bu örgütlenmenin bir ayağında yerel yönetimlerin olması, kentlerimizde planlama disiplininin ve ilkelerinin kamu ve toplum yararının etkin kılınması anlamında da, kent plancılarının sorumluluklarını arttırmakla, yeni sorumluluklar yüklemektedir.

FAYDALANILAN KAYNAKLAR:

SERİM Erkal; "Yıkım Yapım Satım" Olgusu ve Kentsel Yenilenme, E.Ü.G.S.F Doktora Tezi, İzmir 1979

SÖNMEZDAĞ Umur; "İzmir Tarihinde Sergi, Panayır, Fuarlar ve Kültürpark" İzmir Atatürk Ormanı Koruma Demeği Yayınları No. 6, İzmir 1978

SEYMEN Ülker "1930-1946 Tek Parti Dönemi Belediyeçiliği İzmir: Behçet Uz Örneği" Türk Belediyeciliğinde 60. Yıl Sempozyumu 23-24 Kasım 1990 ANKARA